

Budapest, XI. Somlói út 22.

1955. ápr. 12.

Melegen üdvözlő Barátom!

Igazán nagyon sajnálom, hogy születésnapj ünnepségét alkalmával személyesen nem köszönthetlek. Kétség kívül a Eötvösöt kell járnom s a megállapított kivétáguláron és még eddig meg nem állapított egyéb bajoktól lerinkosol minden egyéb - még oly kívánság - házunkbanli mozgásból jó darabig tartózkodnom kell.

Igy csak az útna ismételtetnem meg a múltkor már elő-
dóval elmondott bensőséges jókívánságaimat. Légy és maradj tovább is még nagyon soká mindnyájunk tanítójá - praceptor Hungariae!

Önként üdvözlő maradvól Sándor és édes

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Kovács Sándor

Budapest, 1959. június 17.

XI. Somlói ut 22.

~~Dr. Kálmán J. Kálmán~~
Tel. 269-155.

Mélyen tisztelt Barátom!

Szives elnézésedet kérem, hogy ígéretem teljesítésével kissé megvárattalak. Írógépem nem volt rögtön kéznél, mert időnként gyermekeimet és unokáimat is ki kell segítenem vele.

I. Több mint két évtizede nem folytatok elméleti teológiai tanulmányokat és több mint egy évtizede semmilyeneket sem. Ez az oka, hogy az Institutio Religionis Christianae-nak a képek tiszteletére vonatkozó helyét illetően majdnem félrevezettelek. Arra jól emlékeztem még, hogy a IV. könyvben is van erről szó /caput ~~IX~~ IX. sectio 9./, de ott már csak "de imaginibus in templis Christianorum" vitatkozik Kálvin. Az elvi kifejtését a képtisztelet elvetésének ellenben már az I. könyv ~~III~~ XI. fejezetében megadja, ahol az egész caput-ot erre fordítja. Itt összegezi jóformán hiánytalanul mindazokat az érveket, amelyeket a reformáció svájci irányja a vallási és különösen bibliai tárgyak kiábrázolása ellen kialakított.

Legyen szabad szives figyelmedet arra felhívnom, hogy ez a felosztás /liber, caput, sectio/ csak az Institutio végleges alakjában, 1559-től fogva található meg. A megelőző /1536-ban elkezdődött/ kiadásoknak a beosztása és rendszere sok változáson ment keresztül /már csak a folytonos bővítések miatt is/, amíg ez a végleges és teljes alak létrejött. Ha tehát utána kívánsz nézni, csakis ezt a négy könyvből álló 1559-i kiadást keresd. Magyarra ezt fordította le először Szenczi Molnár Albert 1624-ben /ma is elég sok példány van belőle/ - másodszor id. Czeglédy Sándor "A keresztyén vallás rendszere" c.a. valamikor az első világháború előtt vagy alatt. Ha ezek egyike sem esnék könnyen kezéd ügyébe s a teljes szöveg más nyelvű fordításai sem: egy latin példánnyal használatodra bármikor örömmel szolgálhatok.

II. A ma legalaposabb Zwingli-kutató, akinek neve személyes beszélgetésünkön szegyenletemre nem jutott eszembe, Oskar Farnner. Ennek van egy nagyszabású monográfiája: Huldrych Zwingli I) ~~I-II~~ /340+480 lap/ és két kisebb műve: Der Reformator /sic!/ H. Zwingli. Sein Leben u. Schaffen - és: Die grosse Wende in Zürich. Eine Reformationsgeschichte der Schweiz. Valamennyi a zürichi Zwingli-Verlag-ban jelent meg. Sajnos, e könyvek egyike sincs tulajdonomban, bibliográfiai feljegyzéseimben pedig mindhárom ~~év~~ nélkül szerepel. De mindahármat forgattam, és úgy emlékszem, mindhárom a két világháború közt, sőt a nagy monográfia az után jelent meg. A Ráday-könyvtárban talán valamennyi, de egyik vagy másik ennél nagyobb budapesti könyvtárakban is megtalálható.

III. A csatolt kis füzet szives elfogadását tisztelettel kérem. Teológiai korszakom ifjú terméke. Semmi másért nem alkalmatlankodom vele, csak azért, hogy esetleg némi tényanyagot lesz módod találni benne, ha átlapozod. Írója tanárom volt 1910-11-ben a montauban-i Faculté Libre De Théologie Protestante-on. Reservatis omnibus reservandis ma is őt tartom a legtöbbet tudó és legművészebben író Kálvin-kutatónak. 1936-ban halt meg 92 éves korában. Talán legutolsó, nyomtatásban megjelent szavai /amelyeket már vakon diktált le egy egyházi lap számára/ ezek voltak: "Pauvre Allemagne - pauvre pays de Luther!"

Tisztelő és mindig szolgálatkész barátsággal igaz hived

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

